EZOTERİZM

Murat Özgen Ayfer
1980

Kuşkusuz bu konuya yaptığım birçok çalışmada değinmiş hatta ayrıntılarına bile girmişimdir. Dosyalarımın arasında el ile yazılmış yaklaşık on sayfalık bir metin buldum. Bunda konunun işlenişi biraz farklı; okunmaya değer bir yazı.

Ezoterizm, bir öğretim sistemidir. Bilgiyi aktarmada kullanılan yöntemlerden biridir.

Fakat bu sistemin işlevi yalnızca daha önce başkalarınca bilinen bazı gerçeklerin bunlara yabancı olanlara öğretilmesinden oluşmaz. Ezoterizmin işlevinin kapsamında bireylerarası iletişim sağlama olgusu da vardır. Buradan, giderek bilgiyi genişletmek, derinleştirmek, yenileştirmek, geliştirmek, olgunlaştırmak çabasına geçilir.

Dolayısıyla Ezoterizmin bir başka ve pek önemli işlevi de bilginin ya da gerçeğin evrimidir.

Bu evrim, Ezoterizme uyulmadan sağlanamaz mı?

Sağlanabilir belki ama pek zor ve gecikerek… Nitekim Ezoterizmin varlığının nedenlerinden biri de budur.

Ezoterik sistemde çalışan her kuruluş, Ezoterizmi biraz farklı bir biçimde tanımlar. Örneğin bazı kuruluşlarda “bilgi aktarmak” diye bir şey söz konusu değildir; bunun yerine kuruluşa inisiye olmuş birey için “bilgiyi edinmek” söz konusudur. Bu gibi kuruluşlarda zaman zaman bireylerarası iletişim de önemsizleşir; bunun yerini inisiye ile birey dışı birtakım varlık ya da güçler ile kurulan iletişim alır ve bilginin edinilmesi de bu yolla sağlanır.

Bütün bunların böyle olduğu söylenirse de tarih boyunca böyle bir yöntemle edinilmiş bilgilerin gerçekliklerinin bilim ve akıl yolu ile kanıtlanabildiği görülmemiştir.

Ancak bu durum, bu yetersizlik, Ezoterizmi böyle tanımlayıp uğraşılarını bu yolda sürdüren kuruluşların çalışmalarının “saçma sapan” olarak nitelendirilmesini de haklı kılmaz.

Ezoterizmin yalın Türkçedeki karşılığı “İçrekçilik”tir. Bu terim, sistemin en azından bir niteliğini çok güzel vurgulamaktadır.

Fakat bu terim günümüzde bütünüyle anlaşılabilmiş değildir. Akademik düzeydeki felsefî ortamlarda bile henüz yaygınca benimsenememiştir.

Ezoterizmin bugün artık biraz eskimiş sayılabilecek bir karşılığı ise “Batıniyye”dir. Ezoterik sıfatının karşılığı olan Arapça “Batınî” kökenine dilbilgisi (gramer) bakımından Türkçe isimleştirme takısı eklenip “Batınilik” de denir.

Ne var ki Batınilik Ezoterizmin tam karşılığı olamamaktadır. Çünkü bunun yalın Türkçedeki karşılığını arayacak olursak, karşımıza İçrekçilik değil “Gizemcilik” çıkar. Gerçi her ezoterik sistemin gizemcilikle bir bağlantısı vardır ama Ezoterizm = Gizemcilik diyemeyiz; çünkü Gizemciliğin Batı dillerinden dilimize dönüştürülerek alınma karşılığı Mistisizmdir.

Bu kavram karmaşası Ezoterizmin neden farklı şekillerde tanımlandığını da bir nebze açıklar.

Kimilerine göre ezoterik bir kuruluş aynı zamanda mistik bir kuruluştur; birincisi kuruluşun örgütsel çalışma sistemini, ikincisi ise öğretisinin ya da öğrenisininin hatta edinisinin niteliğini yansıtır. Masonluk da ezoterik bir kuruluş olduğuna göre, öğretisinin niteliğinin mistik yani gizemci olması doğal hatta gerekli görülür. (Burada böyle yazılmış ama öğreti yani doktrin Masonluğun her kanadında yoktur. Buna “öğretim” denilmesi daha doğrudur.)

Kimilerine göre ise mistik bir kuruluş doğal olarak ezoteriktir fakat her ezoterik kuruluşun ille de mistik nitelikli bir öğretisinin bulunması gerekmez.

Dolayısıyla çalışma sistemi bakımından Ezoterizmi benimsemiş olan Masonluk, Mistisizm ile ancak bu yönden benzerlik gösterir; öğretimi ise mistik nitelikli öğretilerle çelişkilidir hatta çatışır bile…

Kimi zaman bir kavram, karşıtından yola çıkıldığında çok daha iyi anlaşılır. Dolayısıyla Ezoterizmin anlamını bir de tersinden bulmayı deneyelim.

Ezoterizmin karşıtı “Egzoterizm”dir. Pek duyulmamış olan bir terim… Sözlüklerde bile zor bulunur. Yazılış ve okunuşundaki pek ufak bir nüansa karşılık, anlamı bütünüyle zıt.

Batı dillerinden dönüştürülerek alınma Egzoterizm, yalın Türkçeye “Dışrakçılık” olarak çevriliyor. Bu terim ise İçrekçiliğe oranla daha da yaban geliyor. Bu terimi bugüne kadar hiç duymamış olanlar bulunabilir; sakın bundan ötürü kendilerini bilgisiz görmesinler. Zaten “dışrak” sıfatı da egzoterik sıfatının Türkçeye çevrilmesiyle değil, içrek sıfatının karşıtı alınarak oluşturulmuş.

Dışrakçılık teriminin eski dildeki bir karşılığı “Hariciyye”, bir diğeri ise “Zahiriye”. Yalın Türkçedeki karşılığı “açık anlamlı” ya da “açık görünümlü” olan “zahirî” sıfatı ise bizi bir yere götürebiliyor.

Herhangi bir sistem zahirî ise, bu onun genel ve herkese açık olduğunu belirtir. Zahirî bir bilgiye sahip olabilmek için bireyin özel ya da başkalarından üstün hatta farklı bir niteliğinin bulunması gerekmez.

Ancak bu durum herkesin zahirî bir bilgiyi edinebileceği anlamına da gelmez; yeteneksiz bir kişi zahirî bilgiyi de edinemez.

Bu sadece şu anlama gelir: Zahirî bilgiye ulaşma olanağı herkese açıktır; öğrenme yeteneği olanlar ve bu yeteneğini kullananlar, bu bilgiye sahip olabilir.

İşte Ezoterizm ya da ezoterik sistem bunun karşıtıdır yani ulaşılacak olan bilgi, gerçek, deneyim her ne ise, herkese açık değildir. Bu yolda ilerleyebilecek olanlar belirli, seçilmiş kişilerdir yani içeridekilerdir.

İçeridekileri dışarıdakilerden yani haricîlerden ayırınca, yine "içrek" sıfatına ve "İçrekçilik" terimine dönmüş oluyoruz çünkü içrekliğe varabilenler ancak içeridekilerdir. Fakat ezoterik ve Ezoterizm terimlerini kullanmayı sürdürelim.

■ ■ ■

Tarih boyunca birçok ekol ve kuruluş niçin egzoterik değil de ezoterik bir sistemi benimseyerek uygulamıştır?

Üstelik bu ekol ve kuruluşların arasında amaçları bireysel olmaktan çok öte, topluma ve insanlığa yönelik amaçlar besleyenleri de olduğuna göre, hiç olmazsa bunların Ezoterizmi benimsemeleri amaçları ile çelişki yaratmaz mı? Toplumun ve insanlığın yararına ve evrimine olan bir bilgi, ezoterik bir kuruluşun içeriğinde saklı tutulunca, evrimsel gelişme gecikmeye uğratılmış olmaz mı?

Ezoterizmin temel özelliklerini incelemeye geçmeden önce bu sorulara yanıt getirmeye çalışmamız gerek…

Üstelik konu Masonluk ile bağlanınca, bu sorular her masonun zaman zaman bir haricî ile Masonluk üzerine yapabileceği söyleşisinde karşısındakinin bilgi düzeyinin yetersizliği nedeniyle karşılaşabileceği sorulardır. Günümüzde bir mason bu tür soruların yanıtlarını verebilmeli, bilmediğini söyleyemeyeceğine göre kaçamaklara yönelmemelidir.

Herhangi bir kuruluş ya da topluluğun çalışma sisteminin ezoterik oluşu, ille de amacından ileri gelmez. Amaç gizli ise, ezoterik çalışma sistemi de doğaldır. Hatta böyle bir durumda ilgili kuruluş ezoterik olmaktan daha ileri gider ve bir GİZLİ ÖRGÜT kimliğine bürünür.

Ancak bu noktada bir gizli örgüt ile ezoterik örgütün farkını da çok iyi bir şekilde ortaya koymak gerekir.

Ezoterik örgütün mutlaka kendine özgü bir öğretimi, bu öğretimin verilmesinde uygulanan bir sistemi vardır. Gizli bir örgütün ise bir öğretisi (doktrini) olabilir ama olmayabilir de… Üstelik bir gizli örgütün Ezoterizmin daha sonra anlatacağımız yöntemine uygun bir tarzda çalışması da gerekmez.

Eğer söz konusu öğretim toplumları oluşturan halk tabakalarının bir başka deyişle çoğunluğun kanıları ile çatışmıyorsa, inançlarına aykırı düşmüyorsa, dünya görüşleriyle aynı paraleldeyse, yaşam düzenleri ve anlayışlarıyla çelişmiyorsa, özetle herhangi bir yenilik ya da değişim önermiyor ve getirmiyorsa yani sıradan bir adam bu öğretiyi yadırgamıyorsa, Ezoterizmin gereği yoktur.

Ne var ki genellikle ortam bunun tam tersine bir görüntü sergiler. Özellikle din ile, bilim ile, sanat ile, töre ile ilgili konularda bu böyle olagelmiştir. Sıradan bir adam, bütün bu konularda yanılgılarını gidermek ve yanlışlıklarını düzeltmek şöyle dursun, kendi doğru bildiklerini sarsacak herhangi bir şeye karşı tolerans bile gösteremez.

Hele konu “akıl” yoluyla kavranması gereken bir konuysa, bunun çoğunluğun inançları ya da benimseyişleriyle çatışması hiç de sürpriz değildir.

Bu olguda suçlanması gereken doğrudan doğruya toplum mu?

Hayır. Asıl suçlanması gereken, toplumu oluşturan insanları bu yöne iten birtakım egemen ve çıkarcı güçlerdir.

Bu egemen ve çıkarcı güçler, kendi egemenlikleri ve çıkarlarının sürekliliği toplumları oluşturan geniş halk kitlerinin bilgisizliğine, tutuculuğuna hatta bağnazlığına bağlı olduğundan, bu durumun böyle sürmesi için ellerinden geleni yaparlar. Dolayısıyla bu olgunun sorumlusu da onlardır.

■ ■ ■

Bilimsel-ussal bilgi ya da bulgularını toplumlarına ve insanlığa mal etmekte acele edenlerin hiçbirinin sonu iyi gelmemiştir. Böyle kişiler, öncelikle kendilerini koruyabilmek için gerekli önlemleri almayarak iyi niyetli ama heyecanlı atılımlarından dolayı yaşamlarını doğal süresinden çok önce yitirmişlerdir. Yaşasalar bile tutsak edilmiş, işkence altında kalmışlardır. Böylelikle toplumlarına ve insanlığa asıl verebilecek olduklarından pek azını vermekle yetinmek zorunda kalmışlardır. Bu insanlar, gerçek değerlerini, yaşadıkları çağdan çok sonraki bir çağda kazanmışlardır. Birer dahî, yiğit, kahraman ya da öncü mertebesine yükseltilmişlerdir ama ne yazık ki çok geç!

Dolayısıyla bilimsel-ussal bilgi, ortam elverişli olmadığı sürece saklı tutulmayı gerektirir. Hatta bu kadarı bile yetmez; bu konuda çalışan kişilerin birbirleriyle olan ilişki ve iletişimlerinin de örtülü tutulmasını zorunlu kılar. Elverişli ortam oluştuğunda ise, söz konusu bilimsel-ussal bilginin saklı tutulmasının sürdürülmesine gerek kalmaması bir yana dursun, o kendiliğinden açılır, topluma ve insanlığa mal olur.

Hiçbir ezoterik kuruluşun gücü bu olguyu engellemeye yetmez.

Bu konuda Şeyh Bedrettin şöyle demiş: *«Gerçek halka söylenemez; çünkü onu anlayamayacak olanlar ya yollarını sapıtır ya da o gerçeği söyleyeni suçlarlar.»*

Ezoterik sistemin uygulanmasında en başarılı örneklerden birini vermiş olan Hermetizmde şöyle bir ilke vardır:

«Gerçek, ona yaraşır olandan başka hiç kimsenin eline geçmemelidir. Onu öğrenmek isteyenlerin akıl ve buyrultularının yeterince güçlü olduğu üzerine güvence sağlanmalıdır.

Akıl ve buyrultusu güçsüz olanlar, ya yolun dönülebilecek olan bir aşamasından geri döner ya da yüz yüze geldikleri gerçeğin karşısında çıldırmaktan kendilerini alıkoyamazlar.

Her iki durumda da zaman ve enerji boşa harcanmış olur.

Bu yolun sonuna varabilmek için her türlü tehlikeye göğüs germek, zorluklara katlanmak, ölümsüzlüğe hazırlanmak gereklidir.

Öte yandan gerçeği elde edenler kötü niyetli ise, elde ettikleri gerçeği de kötüye kullanırlar.

Şu halde gerçeği saklamaktan başka çıkar yol yoktur.

BULMAK, BİLMEK VE SUSMAK GEREK.»

Hermetizmin işaret ettiği bu gereklilik, Masonluktaki ritüellerde yer alan önermelerle de bağdaşır.

Ancak bu kural çok katı bir şekilde uygulanacak olursa, ezoterik sistemde çalışan bir kuruluşun kendi içinde bile bilgiye ulaşmayı sanki olanaksızlaştırıyor, en azından güçleştiriyor, dolayısıyla evrimi engeller gibi görünüyor.

Ahilerin fütüvvetnamelerinden biri bu konuya çok güzel ve olumlu bir özdeyişle açıklama getirmiş: «Bilgiyi ehil olana vermemek, ehil olmayana vermek kadar yanlıştır.»

Bu özdeyiş, Ezoterizmin işleyişine de pek uygun… Bilgi ancak asgarî düzeyde yeterli anlayış ve yetenekteki kişilere, gelişme yolunda ilerleyebilme özelliği gösterenlere verilecek, başkalarına verilmesinden sakınılacaktır; çünkü yanlış değerlendirilmesi hatta tepkiyle karşılanması söz konusu olabilir.

Fakat bu sistemde çalışmakta olan bir kuruluşa inisiye olan bir kişi de öğretinin tümüne ulaşamayabilir. Bir başka deyişle, her ezoterik kuruluşun ortak özelliklerinden biri olan "dereceler sistemi" kendiliğinden oluşur.

Bütün bunlardan sonra Ezoterizmin nedensel gereğini şöyle özetleyebiliriz:

ÖZGÜRLÜĞÜN KORUNMASI VE BU SURETLE EVRİMSEL DOĞRULTUDA İLERLEME.

■ ■ ■

Şimdi konuya bir başka açıdan girelim…

Ezoterik kuruluşların üç temel konusu var: Din, bilim ve sanat.

Din, bilim ve sanat çağlar boyunca zaman zaman iç içe ve el ele olmakla birlikte, çoğunlukla birbirleriyle çatışmış ya da çatıştırılmışlardır. Bazı zaman içlerinden ikisi bir araya getirilip diğerine karşı çıkarılmış, bazen de bir teki diğer ikisine birden âdeta savaş açmıştır.

Çoğu ezoterik kuruluşlar bunların üçünü birleştirip bağdaştırmaya çalışmıştır. Bununla birlikte Salt Bilimsel Ezoterizm, Salt Dinsel Ezoterizm ve Salt Sanatsal Ezoterizm diye bir ayırım da yapılabilir. Tarih boyunca birçok kuruluş, çalışmalarını bu ayırıma uygun tarzda yoğunlaştırmıştır.

Salt Bilimsel Ezoterizm, yalnızca doğal ve evrensel gerçeklerin, bunların yasalarının, ilişkilerinin, keşif ve icatların peşindedir.

Ancak tarih boyunca ezoterik sistemde çalışarak salt bilimsel kalmayı başarabilmiş ekollerden pek söz edilemez. Bunların büyük çoğunluğu bir dinsel öğeyi de birlikte taşımak zorunda kalmıştır.

Aynı durum Salt Sanatsal Ezoterizm alanında da söz konusudur. Salt Sanatsal Ezoterizm, bireylerarası iletişimin gerçekleşmesinde öznelliği ön plana çıkarır; nesnel algılayışların yanı sıra duyumsal algılamayı geliştirir.

Dinsel Ezoterizm, gerek bilim gerekse sanat alanına da girişler yapmakla, diğerlerine oranla daha bir güç kazanmıştır. Bu arada salt dinsel nitelikli ezoterik kuruluşlardan çok daha rahatça söz edilir.

Salt Dinsel Ezoterizm, çoğunluğa egzoterik yani zahirî bir yöntemle verilmiş olan dogmalarla savaşır; inançların ve tapınışların akıl ve mantığa uymayan öğelerini ayıklamaya, özelde insanı ve genelde insanlığı bunlardan kurtarmaya çalışır.

Dinsel Ezoterizm, bilimsel ve sanatsal Ezoterizme oranla çok daha sıkı bir şekilde GİZEMCİLİK ile kaynaşır. Bu tür Ezoterizmde genellikle bir tük İÇSEL ANLAM kavramıyla karşılaşılır.

İçsel anlam kavramı, her sözü, her davranışı, her düşünüyü ikiye ayırır: Halk için olanı dışsal yani zahirî, inisiyeler için olanı ise içsel yani batınî olarak nitelendirir. Bu ayırımın sonunda dışsal anlamı önemsizleştirir; içsel anlamlara ulaşanları ise yavaş yavaş dışsal yükümlülüklerden bağışık tutmaya yönelir.

Herhangi bir dinin sıkı inançlıları için dışsal yükümlülükler pek önemlidir. Bu nedenle, ezoterik bir kuruma inisiye olmayan dindarlar, inisiyeleri dinsizlikle, dine karşı olmakla, dince kötü sayılan öğelerle (örneğin şeytan ve cinlerle) işbirliği yapmakla, dini ve inançları bozmaya çalışmakla, Tanrı'ya karşı gelmekle, toplum içinde sapkınlık örneği vermekle suçlarlar.

Bunlara belki "yobazlık", en azından "sofuluk" denir ama bu suçlamalarından ötürü onları haksız da bulmamak gerek; çünkü bu suçlamalarının kaynağında ya bilgisizlik, ya bir körü körüne bağımlılık ya da içgüdüsel düzeyde (bilinçaltında) çıkarlarını yitirme kaygısı vardır.

Salt Dinsel Ezoterizmde dogmaların ve bağnazlığın giderilmesi yeterli bulunmamıştır. Akıl ilkelerine uyularak uyumlu açıklamalar getirilmesine çalışılırken, bunların üzerinde yorum yapılmış, varsayımlara da sapılmıştır.

Yorum ve varsayımlar, gerçeğin ne ve nasıl olduğu anlaşılıncaya kadar bir yol gösterme işlevini yerine getirdiklerinden ötürü çok yararlıdır ama ne yazık ki bu kez, yapılan yorum ve varsayımlar kesinleştirilmiştir. Bir diğer deyişle, putlar başka putlaştırmalarla yıkılmıştır. Bu olgu da akıl ilkelerine aykırı düşmekle sonuçlanmıştır.

Dinsel Ezoterizmde akıl yolu ve deneyle elde edilen bilgilerin ötesinde sezgi yoluyla sağlanan bilgiler önem kazanmaya başlayınca, Gizemciliğn yerini Gizlicilik almaya başlamış demektir.

Gizliciliğin Batı dillerinden dönüştürülmüş karşılığı Okültizm olarak verilmektedir. Okültizmin çoğu uygulamaları, salt bilimsel ya da salt materyalist görüşlerle BÜYÜ ve SİHİR, dolayısıyla uyduruk ve saçma olarak nitelendirilirse de olumlu bir akıl Okültizmi büyücülük ya da sihirbazlık ile eş anlamlı tutmamalıdır.

Örgütsel yöntemi bakımından Okültizm de Ezoterizmi izler. Birtakım gizli formüller ve işlemlerle doğanın gizemlerine ulaşma ve bu gizemleri bir güç kaynağı olarak kullanma amacını güder. Bu amacı bireyselleştirmediği sürece Bilimsel Ezoterizme doğru yönelir; böylece gizemci içeriğinde dinsel inançlarla bilimsel verileri buluşturur.

Okültist ekollerden birçoğu, çağdaş bilimsel bulguların öncüsü olmuştur. Ünlü pozitivist düşünür Auguste Comte, okültistlerin çalışmalarını *"henüz bilim niteliği kazanmadıkları halde bir gün bilimselleşebilecek uğraşılar"* olarak nitelemiştir. Bu yanlış sayılmamalıdır; tarihte öyle olduğunu gösteren çok örnek vardır.

■ ■ ■

Ezoterizmin niteliklerini böylece gözden geçirdikten sonra çalışma yönteminin özelliklerine bakılacak olursa, bunların pek uyumlu olduğu görülür.

Her ezoterik sistemde ortak olan özellikleri şöyle özetleyebiliriz:

1 – Kuruluşun amacı ne olursa olsun, öğretimi her zaman ve yalnızca içeridekilere yani inisiyelere verilir.

2 – Geleneksel Ezoterizmde dışarıdakilere yani haricîlere hiçbir şey söylenmez ve anlatılmaz. Çağdaş Ezoterizmde ise haricîlere karşı takınılan tutum biraz farklıdır. (Spekülatif Masonluğu örnek alarak bu farklılık üzerinde biraz durmalıyız.)

3 – Kuruluşa alınmak üzere aday olarak belirlenen kişi hakkında önce uzun ve ayrıntılı bir inceleme yapılır. Bu incelemenin amacı, adayın yeterli yetenek ve uyumlu eğilimde olup olmadığının anlaşılmasıdır. Bazı kuruluşlar inceleme ve soruşturma ile yetinmez, adayın birtakım deneme ve sınamalardan geçirilmesini de öngörürler.

4 – Aday, topluluğa belirli bir ritüele uygun bir törenle kabul edilir. Bazı kuruluşlarda bu tören de birtakım sınamaları içerir. Bu tören, egzoterik bir kuruluşun bir üyeyi kabulde uyguladığı törenden çok farklıdır; çünkü amacı bir formalitenin yerine getirilmesi ya da kişinin onurlandırılması değildir. İnisyasyonun ilk basamağı olan bu tören, ilgili ezoterik kuruluşun temel niteliğini yansıtmanın ötesinde, inisiyeye daha sonra verilecek öğretime de bir giriş yapar.

5 – Öğretimi izlemek, katılmayı da gerektirir. Kuruluşun bir sistemi, öğretim kapsamı ve ritüeli bulunmakla birlikte, her şey inisiyeye önceden belirlenmiş kalıplar halinde, hele kesinleştirilmiş bir bütün olarak sunulmaz. İnisiye, öğretimin bütününü elde etmek için çalışmak zorundadır. Bu çalışma, kendisine anlatılanları ya da gösterilenleri iyice öğrenmek, kavramak ve sindirmekle de bitmez. Kendi bulgu ve becerileriyle onu geliştirmeyi de içerir.

6 – Kuruluşun öğretimi açık seçik ve kesinlikle belirli anlamlar taşımaz. Birçok şey, simge, alegori ve özdeyişler kullanılarak verilir. İnisiye bunlardan kendi anladıklarını çıkarır. Yanılabilir; zaman içinde yanılgılarını giderme fırsatı olacaktır.

7 – Her ne türde olursa olsun, öğretim, azar azar ve alıştırılarak verilir. Bu amaçla bir aşamalar silsilesi yani dereceler oluşturulmuştur. Herhangi bir dereceden bir sonrakine geçiş, yine bir seri deneme ve sınamalardan sonra kararlaştırılır ve inisyasyonun bir üst aşamasına da bir başka ritüelik törenle geçilir.

■ ■ ■

Çağdaş Masonluk, Ezoterizmin sistemine hemen tümüyle uymaktadır. Tek fark, -az önce değinilmiş olduğu gibi- hariç«lere karşı olan tutumdadır.

Günümüzün anlayışına göre, Masonluğun ritüellerinde ve öğretiminde yer alan bilgilerin tümü haricîlere de aktarılabilir. Aslında bu, Masonluğun amacının bir gereğidir de…

Zaten Masonluğun ritüel ve öğretimindeki bilgiler bu kurumun içeriğinde oluşturulmuş değildir; bunları haricî dünyada bulma olanağı da vardır.

Ancak tüm bunlar Masonlukta dış dünyada bulunduğundan biraz farklı bir biçimde derlenip toparlanmıştır.

Bunları haricîlere aktarmada üç noktaya dikkat etmek gerekir:

1. Konunu açılacağı zamanı ve ortamı iyi seçmek… Özellikle, bireysel nitelikleri nedeniyle verilecek olan bilgileri anlayamayacak, sindiremeyecek, tepkiyle karşılayacak, sonu gelmez tartışmaların açılmasına neden olacak kişilerden ve bu gibi kişilerin bulunduğu ortamlarda konuşmaktan sakınmak.

2. Zorunlu olmadıkça konunun Masonluk ve öğretimiyle ilişkisini kurmamak… Buna gerek görülse bile ne ilgili dereceden, ne ritüelden ne de simge ve alegorilerden söz etmek.
3. Her ne durumda olursa olsun, toplantıların seyrini, mabette sadece o toplantıyla katılan masonları ilgilendirecek konuları, ritüelik açılış ve kapanışları, törenlerin ayrıntılarını ve alınan kararları anlatmamak.

Her ne kadar Masonlukta diğer birtakım ezoterik örgütlerde olduğu gibi haricîlerce bilinmeyen, bilinemeyecek, bilinmemesi gereken, Masonluğun kendine özgü bir "sır", bir "gizem" yoksa da ağız sıkılığı ve sır saklama disiplini altında tutulması gereken öğeler vardır. Bunlar da Masonluğun ezoterik sistemde çalışan bir kurum oluşundan ileri gelir. Buna uyulması, masonlar arasındaki karşılıklı güven ve dayanışmayı artıran, dolayısıyla Masonluğun gücünü pekiştiren bir olgudur.

Burada Masonluk bir örnek olarak verilmiş. Hepsinin aynısı, ezoterik nitelikli bir başka kurum için de geçerlidir.